

19. Aarg. Nr. 18.

Redigeret af C. M. CHRISTENSEN.

25. August 1919.

Lønningskommissionens Betænkning.

Lønningskommissionens Betænkning har ikke skabt den Tilfredshed blandt Statens Tjenestemænd, som man dog burde kunnet vente, naar man tog i Betragtning dels den Tid Kommissionen har arbejdet i, dels dens Sammensætning af dygtige Mænd. Betænkningen bærer — desværre maa det siges — paa mange Punkter Præg af, at Evnerne til retfærdigt at bedømme Tjenestemændnes Arbejde har svigtet.

Det viser sig snart overfor en, snart overfor en anden Kategori af Tjenestemænd. Men i særlig Grad mærker man, at det dog, hvor det gælder det teknisk uddannede Personale, og det baade de Overordnede og de Underordnede. Kommissionen har her dømt ganske ved Siden af. Hvorfor?

Fordi den paa dette Omraade ikke har haft de fornødne Forudsætninger. Blandt dens Medlemmer er der nemlig ikke nogen Repræsentant for det teknisk uddannede Personale. Man skulde dog tro, at de efterhaanden indenfor Statsinstitutionerne er beskæftiget saa mange teknisk uddannede Tjenestemænd, at det — særlig efter de Erfaringer vi nu har gjort — vistnok med Sikkerhed kan siges, at endnu en Gang lader det sig ikke gøre at forbigaa os. Det teknisk uddannede Personale kan ikke finde sig i, at det ved Nedsættelse

af Kommissioner stadig udsættes for at blive bedømt udelukkende af ikke teknisk uddannede Mænd, selv om disse iøvrigt besidder nok saa stor Dygtighed.

Kommissionens Arbejde bedømmes iøvrigt forskelligt. Nogle kritiserer Kommissionen for hele Formen for Lønningsmetoden, andre for de enkelte Beløbs Størrelse, og atter andre for en uretfærdig Klassificering, enkelte giver endelig deres Kritik den Retning, at enten har de Organisationer, der har været repræsenteret i Kommissionen, præget Lønningsforslaget stærkt, eller ogsaa har de præget den for lidt.

Alle disse mange Kritikere kan meget vel hyer paa sin Vis have Ret, selv om der jo nok er enkelte, der ud fra vrede Opfattelser er ubehændige i deres Bedømmelser, saaledes at deres Kritik virker i modsat Retning af dens Hensigt. Det maa — med al mulig Anerkendelse af det store og i mange Henseender særdeles dygtige Arbejde, Kommissionen har udført — siges, at Kritiken i det hele og store er berettiget.

Kommissionen har selv skabt Anledning til Kritik. Burde den ikke i et saa omfattende og vidtrækkende Spørgsmaal have kendt sin Begrænsning? Burde den ikke have forslaaet, at som Tiden er gjaldt det om, forinden Betænkningen blev afgivet, at tage Brodden af, at undgaa saavidt det lod sig gøre al den megen Utilfredshed og Uro, der nu gærer alle Vegne? Burde den ikke have taget Kon-

ferencer med Organisationernes ledende Mænd, taget, om jeg saa maa sige, en Forhandling om de mere almindelige og principielle Synspunkter for den Bedømmelse og Behandling, der var vist overfor Tjenestemændene?

Jeg ved nok man vil sige, at dette var der ikke Tid til, fordi Organisationerne trængte paa for at faa Afslutning paa Kommissionens Arbejde. Og jeg erkender, at den Organisation, jeg har den Ære at repræsentere, og saa har været med til at stille dette Forlangende. Men Bebrejdelse overfor Kommissionen afsvækkes ikke derved. Thi vel er det saaledes, at Kommissionens Arbejdsmaade i de sidste 4—5 Maaneder maatte aftvinge den største Respekt; den overvejende Del af Betænkninger er jo blevet til i disse Maaneder. Men havde Kommissionen kendt Tiden og Tidernes Uro paa rette Maade, kunde den have forceret sit Arbejde fra et tidligere Tidspunkt, i god Tid have taget Konferencerne med Organisationernes Tillidsmænd og ved Brug af den Kløgt, der var repræsenteret i Kommissionen skabt en anden Modtagelse af sit Værk end den, der blev det til Del.

Kommissionen var hemmelighedsfuldt fornem i sin Holdning og den levede øjensynligt i Troen paa, at naar blot de Organisations-Repræsentanter, der havde Sæde i Kommissionen, gav en Tanke eller en Ordning deres Tilslutning, saa skulde alt nok gaa tilfredsstillende. Nej, de Tider er forbi, maaske de kommer igen; men i Øjeblikket kan den enkelte Organisationsleder, selv om han repræsenterer en stor og mægtig Organisation, ikke skabe almindelig Ro om Lønningssspørgsmaalet, navnlig ikke naar ensidige Betragtninger træder for stærkt frem og formaa at præge hans Deltagelse i Arbejdet.

Kommissionens Arbejde har været stort; det har været en af de største Opgaver en Kommission nogensinde har haft; det er derfor beklageligt, at dens Værk skulde blive præget af Hastværk. — Et gammelt Ord siger, at „Hastværk er Lastværk“ og visse Steder i Betænkningen synes virkelig at understrege Sandheden i dette Ordsprog.

At kalde hele Værket for Makværk vil dog

være en ganske uretfærdig og uberettiget Dom. Vi Lokomotivmænd bebrejder Kommissionen en uretfærdig Behandling og Bedømmelse af os; men vi vil bestræbe os for ikke selv at gøre os skyldig i den samme Ting i vor Optræden overfor Kommissionen og Lovgivningsmagten, vi kan se, at Kommissionen har udført et stort Arbejde, vi anerkender den Dygtighed, hvormed meget omfattende Opgaver er behandlet. Men vi føler os dybt skuffede over Kommissionens Vurdering af os og af vort Arbejdes samfundsmæssige Værdi.

Lokomotivpersonalet er skuffet, og det har Grund til at føle sig skuffet. Vort Arbejde er fysisk svært, ansvarsfuldt, ubehageligt og opslidende; men man føler ikke, at disse Momenter har været trukket frem, da Kommissionen i Udvalget eller i Plenarmødet behandlede os og vore Forhold.

Kommissionsbetænkningen blev os tilstillet i Begyndelsen af Juli. Indenfor en meget kort Tid fik Hovedbestyrelsen den Opgave at skulle fremsætte vore Ændringer og Krav til det kommende Lovforslag og ved en Forhandling med Generaldirektoratet i Slutningen af Juli Maaned meddelte vi Ændringerne som Medlemmerne jo nu er bekendte med.

Vore Ændringer er fremme til Behandling i Folketingets Lønningsudvalg. Lad os haabe — jeg tror, der er Vilje til det —, at der her vil blive bødet paa den ikke helt høflige Behandling, som Kommissions-Betænkningen har udvist overfor os.

Rich. Lillie.

Lønningsloven.

(Forts.)

Ved Siden deraf har vi endelig Konjunkturtillæget. Den højtærede Finansminister syntes ikke rigtig om dette fremmede Navn. Det gør jeg for Resten heller ikke, men jeg ved ikke, hvordan man skal finde et mere betegnende Navn for det, thi der ligger i dette Udtryk adskilligt, som man ikke kan betegne ved en enkelt dansk Benævnelse. Meningen dermed er at udligne de Forskelligheder, som der nu er mellem Arbejdsfortjenesten i det private Erhverv og for Statstjenestemændene, og give Udtryk for hele det Velstandsniveau, hvor-

paa Befolkningen menes at staa. Priserne paa Arbejdsmarkedet i de private Erhverv, Industrien o. s. v., er gaaet stærkt opad i de senere Aar. De er naaet til Højdepunkter, som jeg tvivler paa, de vil holde ret længe, men vi er dog nødte til at tage Hnsyn dertil ved Fastsættelsen af Tjenestemandslønningerne. Tjenestemændene kan med nogen Berettigelse henvise til, hvad der tjenes i private Erhverv, og stille Krav om, at deres Lønforhold formes noget i Overensstemmelse dermed. Dertil tjener dette Konjunkturtillæg, som, i Modsætning til Dyrtidstillæget, ikke er konstant for alle Tjenestemænd, men begynder lavere og gaar gradvis opad efter Lønningernes Størrelse. Der er blevet sagt, at man lige saa godt kunde have givet det hele som Dyrtidstillæg, men det mener jeg ikke vilde være rigtigt, ihvorvel jeg kunde have ønsket, at Forskellen mellem Dyrtidstillæget og Konjunkturtillæget ikke havde været saa stor, som den er her. Det kan nemlig meget vel tænkes, at Arbejdsfortjenesten og Velstanden i det hele gaar nedad, uden at dermed Dyrtiden forsvinder. Jeg synes, jeg kan forudse, at der med Tiden, navnlig for vor Industri, vil fremkomme en ganske overordentlig stærk Konkurrence. Det viser sig allerede nu, at man paa de Steder i Udlandet, hvorfra vi tidligere har importeret en stor Del af vore Raavarer og ogsaa en Del færdige Produkter, har faaet Øjnene op for, at det betaler sig og er mere hensigtsmæssigt for de vedkommende at levere os de færdige Produkter end Raamaterialer, som vi selv skal gøre færdige. Derfor mener jeg, at Konkurrencen vil blive større, eftersom Raaprodukternes Pris muligvis ikke vil falde i den Grad, som man ventede, og ikke i Forhold til Prisen paa de færdige Produkter, som indføres her til Landet. Det siges nu, at der kan indføres adskillige Arter af Maskiner fra Amerika for den samme Pris, som de herhjemme koster i Arbejdsløn. Hvis noget i den Retning er Tilfældet — og det behøver ikke en Gang at være nær saa galt —, kan vi sige os selv, at saa kommer vor Industri under vanskelige Vilkaar. Jeg forudsætter ogsaa som en Ting, der er givet, at saafremt og saa snart Forholdene bliver nogenlunde rolige i vort store Naboland, Tyskland, vil vi ogsaa der blive Vidne til en Frembringelse af Industrivarer i et Omfang, som vi maaske ikke har anet tidligere. Hele Tysklands Fremtid vil efter min Mening bero paa, at de gør et intensivt Arbejde for at fremskaffe Eksportartikler, navnlig gennem deres Industri; det er den eneste Maade, hvorpaa de kan erhverve de store Kapitaler, som vil være nødvendige til Betaling af, hvad Krigen har kostet baade indirekte og direkte. Vi maa derfor være forberedte paa en streng Konkurrence for vor Industri derfra, og da jeg godt kan tænke mig, at den Dag maaske ikke vil være saa fjern, da de store Lønninger, som nu ydes og kan ydes paa det private Arbejdsmarked, navnlig af vor Industri, vil gaa ganske betydeligt ned, maaske gaa forholdsvis meget mere

ned end Priserne paa Levnedsmidler; det er slet ikke sikkert, at Dyrtiden vil formindskes samtidig med, at Priserne paa Arbejdsmarkedet gaar ned. Hvis Arbejdslønnen saaledes gaar betydeligt ned, idet det private Erhverv ikke længere vil være i Stand til at yde nær saa store Lønninger, som der gives i Øjeblikket, mener jeg, at ogsaa Tjenestemændene maa finde sig i, at deres Løn bliver mindre. Det er dertil, dette Konjunkturtillæg skal tjene. Der findes derfor den Bestemmelse, at det kun gælder foreløbig i 2 Aar; saa forsvinder det af sig selv, hvis ikke Rigsdagen vedtager det Lovforslag til Revision, som Ministeren skal fremsætte inden den Tid, og hvorved der saa kan tages Bestemmelse om, hvorvidt Konjunkturtillæget skal forsvinde eller bestaa eller reduceres eller eventuelt forhøjes; det vil det altsaa staa Rigsdagen frit for til den Tid at afgøre.

Folketingsmanden omtalte derefter udførlig Spørgsmaalet lige Løn for Mænd og Kvinder og Forsørgertillæg.

Bortset altsaa fra disse enkelte Uoverensstemmelser, som ikke har givet sig Udslag i selve Lovforslaget, staar Kommissionen samlet og enig om at indstille Forslaget, som det her foreligger, Jeg tror, at Rigsdagen bør være tilfreds dermed, lige saa vel som Tjenestemændene bør være det. Der er taget saa rimelige Hensyn, som det har været muligt i Betragtning af det foreliggende, ogsaa de finansielle, Forhold i Retning af at yde Tjenestemændene en forsvarlig Løn, saaledes at de kan føre en forsvarlig Tilværelse sammen med den øvrige Befolkning. Jeg skal, som sagt, ikke komme dybere ind paa Lovforslagets tekniske Opbygning, Klassificeringen o. s. v., fordi jeg forudsætter, at den Mand, som i det væsentlige har staaet i Spidsen for Arbejdet dermed, maaske vil fremsætte nogle mere oplysende og grundige Bemærkninger derom, end jeg vil være i Stand til. Det er fra forskellige Tjenestemænds Side blevet sagt, at de Lønninger, der her ydes, er for smaa, at de ikke kan være tjent, med dem — det hører man jo ofte og ser det endnu oftere fremdraget i Aviserne —, men dertil vil jeg sige, at der er det mærkelige ved det — det har jeg i hvert Fald lagt Mærke til —, at naar man taler personligt med de enkelte Tjenestemænd, udtaler de sig anderledes. Jeg har i den Tid, vi har arbejdet i Lønningskommissionen, talt med mange forskellige Tjenestemænd, og jeg har, naar jeg har ladet det skinne igennem og i den senere Tid fuldt ud har kunnet sige dem, hvad Løn de vilde kunne faa, haft den Glæde, at de allerfleste af dem har indrømmet, at Lønnen for deres Vedkommende i Grunden var tilfredsstillende, og saaledes som den burde være, men saa er der som Regel kommen et Men. Men, siger de saa, der er den eller den, eller, der er de eller de Klasser, og i Forhold til dem faar vi for lidt. De

faar forholdsvis mere end vi, selv om vi egentlig burde og kunde være tilfredse med den Løn, vi faar, er vi ikke tilfredse med, at andre, der ikke udretter bedre eller mere Arbejde end vi eller staar højere samfundsmæssigt set end vi, skal have mere i Løn. Det er naturligvis et Forhold, man ikke kan komme til Bunds i, fordi enhver — og det er jo rimeligt nok — betragter sit specielle Arbejde og Virkeomraade som noget af det vigtigste, og det var ogsaa godt, om hver især betragtede sin Stilling som en særlig vigtig Stilling, som det gjaldt om at røgte paa bedste Maade.

Efter at Taleren havde omtalt Landpostbudes og Portørers Lønforhold, gik han over til kort at omtale Lokomotiv- og Togføreres samt Assistenters Lønforhold, saavel efter den nugældende Lov som efter Forslaget.

Gaar vi saa til en af Topklasserne for vedkommende Tjenestegrenes Underklasser, en af de øverste Avancementsklasser, nemlig det foreliggende Forslags Lønklasse 12, der nogenlunde svarer til den gamle Lønningslovs 9de Klasse, er Forholdet det, at Begyndelseslønnen for de paagældende Lokomotivførere og til Dels Togførere og forskellige andre var 1770 Kr., hvortil de efter 16 Aars Forløb i Alderstillæg fik 720 Kr. Det højeste, disse Folk kunde opnaa efter de gamle Lønregler var altsaa 2490 Kr. Efter det foreliggende Forslag faar de i Begyndelsesløn 2880 Kr., i Alderstillæg 660 Kr., i Stedstillæg her i København 270 Kr., i Dyrtidstillæg 540 Kr. og i Konjunkturtillæg 750 Kr., i alt 5100 Kr. Forhøjelsen bliver 2610 Kr. eller ca. 105 Procent. Mødens de staar paa Begyndelseslønnen, er Lønforhøjelsen selvfølgelig meget større, fordi Dyrtidstillæget er fuldstændig ens for Begyndelsesløn og Slutløn, og Konjunkturtillæget varierer meget lidt i Forhold til Alderstrinet. For Postvæsenet er Forholdet ikke akkurat det samme, fordi man der ikke har saa mange Pladser i 12te Lønningsklasse; de fleste af de højeste Avancementspladser er i 14de Lønningsklasse, som omtrent svarer til 5te Lønningsklasse efter den gamle Lønningslov. Der var Lønnen 1530 Kr., Alderstillæget 580 Kr., Slutlønnen altsaa 2110 Kr.; efter det foreliggende Forslag bliver Begyndelseslønnen 2100 Kr., Alderstillægene 450 Kr., Stedstillæg her i København 270 Kr., Dyrtidstillæg 540 Kr. og Konjunkturtillæg 660 Kr. Det bliver ialt 4020 Kr., Forhøjelsen er nøjagtig 100 Procent.

I Embedsklasserne, som man kalder det, fik Assistenterne eller Ekspedienterne i det foreliggende Forslags 9de Klasse, der svarer til den gamle Lønningslovs 13de Klasse, hidtil en Begyndelsesløn her i København af 1470 Kr. med Alderstillæg paa i alt 1320 Kr., saa at 2790 Kr. var det højeste, en Assistent eller Ekspedient kunde naa op til. Efter Forslaget her faar de en Begyndelsesløn paa 2220 Kr., Alderstillæg paa 1200 Kr. og efter

16 Aars Forløb et ekstra Tillæg paa 240 Kr., endvidere et Stedstillæg paa 270 Kr., Dyrtidstillæg paa 540 Kr. og Konjunkturtillæg paa 750 Kr., i alt 5220 Kr. Stigningen er 2430 Kr., svarende til 85 Procent. Paa det rene Begyndelsesstadium, hvor de paagældende endnu ikke har faaet noget Alderstillæg er Stigningen 167 Procent; midtvejs, efter 8 Aars Forløb, hvor de har det halve Tillæg, er Lønforhøjelsen 100 Procent.

I Regelen er Alderstillægene ogsaa færre, de naar hurtigere den fulde Løn. Dertil kommer tillige det, som vi nu har bestemt: en kortere Arbejdstid end tidligere, hvor vi samtidig kun havde meget ringere Løn. Og endelig kommer dertil Forhøjelsen af Kørepenge. Nu har jeg nok hørt, at hvad der tidligere betaltes i Form af Kørepenge for det kørende Personale, var beregnet til Bestridelse af hafte Udgifter paa dettes Rejser. Men der er ingen Tvivl om — det vil heller ingen Tjenestemand benægte, naar man taler personligt med ham —, at Tjenestemændene ogsaa deri vil se en betydelig Lønforhøjelse. De var særlig glade ved at komme i Tjeneste et Sted, hvor der tjentes de fleste Kørepenge, fordi de paa mange Maader kan nedsætte de Udgifter, der er forbundne med at rejse, og derved spare en Del. Derfor er Kørepengene af alle ogsaa blevet betragtet som Tillæg til Lønnen, og de bliver altsaa nu forhøjet og udbetalt efter andre og bedre Principper. Tidligere fik de dem udbetalt efter de Kilometer, de kørte, saaledes at de, der kørte med Hurtigtog og kørte mange flere Kilometer tjente mere.

Jeg mener derfor, at Lønningerne i al Almindelighed er forsvarlige, og jeg tror, at Rigsdagen kan være tjent med at vedtage det foreliggende Lovforslag. Selvfølgelig kan det undgives Forandringer, men jeg tror, at Tjenestemændene ogsaa vil være tjent med at modtage Lovforslaget, som det foreligger. Det har i Lønningskommissionen været vor Opgave — det har vi alle sammen bestræbt os for — at faa et Forslag frem, der saa vidt muligt var i Stand til at efterkomme Tjenestemændenes berettigede Krav. Det, som vi og Befolkningen ønsker skulde blive Resultatet af dette Arbejde, er at faa Ro over Arbejdsforholdene, saaledes at Tjenestemændene finder sig tilfredse med den Ordning, vi vedtager, og at Befolkningen føler sig tilfredse med at bringe de Ofre, som er nødvendige for, at der skal kunne ydes de Lønninger, som behøves. Gensidig Tilfredshed er det, vi efter min Mening trænger til i alle Forhold. Det, som vi i den nuværende Tid lider under, er Utilfredshed, Usikkerhed og Slaphed i mange forskellige Forhold. Jeg tror, det er en absolut Betingelse for Udviklingen i Fremtiden ikke alen her, men overalt, at der bliver mere Ro, Stabilitet og Arbejdsvillighed, mere Pligtopylthed end hidtil baade i den ene og den anden Retning. Alle ønsker og haaber, at det foreliggende Lovforslag maa kunne fremkalde dette.

Jeg vil overfor Rigsdagen, for Resten ogsaa overfor Tjenestemændene gerne sige: lad os pille saa lidt saa muligt ved det foreliggende Lovforslag.

Paa den anden Side vil jeg gerne sige til Rigsdagens Medlemmer: Lad os saa heller ikke gøre Forsøg paa at nedsætte Udgifterne, men lad os i al Almindelighed holde fast paa Forslagene, som de foreligger. Jeg har den Forventning og det Haab, at dette Lovforslag vil bidrage til at skabe et godt Forhold mellem Statens Tjenestemænd og den øvrige Befolkning og bidrage til at sikre en rolig og støt Udvikling af Forholdene her i Landet. Jeg tror at kunne sige, at alle Rigsdagens Medlemmer, hvilket Parti de saa tilhører, ser med Velvillie paa ethvert godt og nyttigt Samfundsarbejde, der udrettes, ogsaa af Tjenestemændene, og vi vil gerne yde dem den Løn, som vi er i Stand til at udrede.

Med disse faa Ord og med Undskyldning dels for, at jeg har talt saa længe, og dels for at jeg dog ikke er kommet ind paa mangfoldige af de Ting, som Lovforslaget omhandler, vil jeg anbefale det til velvillig Behandling i dette Ting og i hele Rigsdagen, saa at der kan komme et godt og tilfredsstillende Resultat ud deraf. Selvfølgelig er der Muligheder for, at Fejl kan rettes, og det er da ogsaa min Hensigt, naar denne Forhandling er færdig, at foreslaa Lovforslaget henvist til en Udvalgsbehandling, men jeg vil, som før sagt, fraraade at røre ret meget ved selve det finansielle Resultat og heller ikke ved de Principper, som er nedlagt i Lovforslaget.

Derefter fik Social Demokraternes Ordfører, Medlem af Lønningskommissionen, Valdemar Olsen Ordet:

Valdemar Olsen: Jeg kan ganske tiltræde de Udtalelser, hvormed den ærede foregaaende Taler indledede, og i hvilken han takkede den højtærede Finansminister for den Anerkendelse, han ved Lovforslagets Fremlæggelse udtalte af Kommissionens dygtige og energiske Ledelse og endelig takkede et enkelt Medlem af Kommissionen, det ærede Medlem fra Aakirkeby (Kofoed), for hans store og dygtige Arbejde. — — —

Selve Lovforslaget er, som naturligvis alle ærede Medlemmer er paa det rene med, et Kompromisforslag og har selvfølgelig derfor den samme Svagheit, som alle Kompromisser har, at ingen i Grunden er helt tilfreds med det. I Kommissionen har man imidlertid været klar over, at skulde vi naa til et Resultat, som der var Udsigt til at faa gennemført, var det nødvendigt, at der i alt Fald paa de væsentligste Punkter opnaaedes Enighed. Som den ærede foregaaende Taler allerede har gjort opmærksom paa, er der paa to væsentlige Punkter ikke opnaaet Enighed, nemlig angaaende Princippet: lige Løn for lige Arbejde og angaaende Systemet: bevægelig Løn. Princippet: lige Løn for lige Arbejde har mit Parti sluttet sig til enstemmig.

Nogen Betænkelighed havde vi ved det, idet vi var bange for, at naar det blev gennemført, vilde man rundt omkring i Administrationen indskrænke det kvindelige Personale og tage Mænd i Stedet, og hvis det skulde ske i højere Grad, vilde Kvinderne jo ikke være tjente dermed. Kvindernes Repræsentanter har imidlertid selv erklæret sig for Princippet, og da Socialdemokratiet altid har støttet det og gennemført det, hvor vi kunde gennemføre det, har vi enstemmigt sluttet os dertil. Den bevægelige Løn har mit Parti derimod altid været imod, ogsaa i 1908, da der var megen Tale om dette Systems Indførelse. Efter min Mening har Kommissionen ofret alt for megen Tid paa dette Spørgsmaal, ja, jeg kan gerne sige, at dens Arbejde ligefrem stod i Stampe, saa længe vi ikke havde faaet smidt dette Begreb bort. Først da vi blev enige om at fordømme Systemet, kom der Fart i Kommissionsarbejdet, og saa blev vi da enige om dette Kompromis med et bevægeligt Dyrtidstillæg, og som det allerede er bemærket, og som De vil have lagt Mærke til, man kom tillige til det Kompromis, at man dels skulde have et Dyrtidstillæg og dels det saakaldte Konjunkturtillæg og endelig et Stedstillæg som Dele af den samlede Løn. Den højtærede Finansminister kunde heller ikke lide Ordet Konjunkturtillæg. Jeg kan betro den højtærede Finansminister, at der er vistnok heller ikke et eneste af Kommissionens Medlemmer, som kan lide det Udtryk. Naar vi desuagtet valgte det, var det, fordi vi ikke kunde finde noget bedre, og Kommissionen vilde sikkert være den højtærede Finansminister overordentlig taknemmelig, hvis han kunde finde et bedre Udtryk. Men altsaa, disse mange forskellige Dele skulde fremtidig udgøre den faste Løn for Tjenestemændene.

Hvis vi ikke var kommet til dette Kompromis, kunde det Lovforslag, som nu ligger paa Tingets Bord, næppe være fremkommet og langt fra i den Skikkelse, det nu har, idet det har vist sig ganske umuligt for Kommissionen at finde et Forslag, som alle kunde give Tilslutning. Paa den ene Side havde vi at kæmpe imod Tjenestemændene, som forlangte en ordentlig, tidssvarende Løn, og paa den anden Side Partiet Venstre, som forlangte, at naar man gik med til en god, tidssvarende Løn, hvad Partiet Venstre hele Tiden har erklæret sig villig til, skete det for Venstres Vedkommende kun under den Forudsætning, at denne Løn kunde nedsættes ign, forsaavidt Konjunkturerne gik ned og Dyrtiden holdt op. Det var disse to Ting, vi skulde balancere imellem, og det lykkedes os ved dette Kompromisforslag om at sammensætte Tjenestemændenes Løn af disse mange forskellige Dele, som Lønnen bestaar af.

Dette har nu forvirret en Del af Tjenestemændene, og de siger: Hvad nytter det med Dyrtidstillæget, det kan jo høre op? de siger noget lignende om Konjunkturtillæget, thi det hører ogsaa op; der staar udtrykkelig, at det skal høre op allerede den

1. April 1921, og man siger om Stedstillæget: Ja, hvad hjælper det dels dem, som ikke faar Stedstillæget, og dels dem, som kan risikere at blive forflyttet til et Sted, hvor der ikke gives Stedstillæg? Men jeg mener nu, at det kun er Daarer, kan tale saaledes. Dyrtdstillæget kan holde op, det er der ingen Tvivl om; det skal holde op automatisk, efter som Dyrtden gaar ned; altsaa naar Priserne paa Livsfornødenheder gaar ned, skal Dyrtdstillæget automatisk følge med ned. Men hvis Dyrtden virkelig skulde høre op, hvis Priserne virkelig skulde gaa ned, saa er der da heller ingen Ulykke i, at Dyrtdstillæget bliver mindre og mindre; ja, jeg kan vel sige, at alle Tjenestemændene vilde være godt tilfredse, om Priserne paa Livsfornødenhederne kunde komme ned paa den Højde, de havde før Krigen, selv om ogsaa de skulde miste Dyrtdstillæget.

Der kunde maaske være Grund til Misfornøjelse med, at Dyrtdstillæget ikke kan stige ret meget. Det kan efter Lovforslaget kun stige med 162 Kr., nemlig fra 540 til 702 Kr., og dette svarer kun til en Stigning af Varepriserne paa 9 pCt. Der er jo, som De ved, den Bestemmelse, at efterhaanden som Statistisk Departement fastslaar, at Varepriserne er steget, skal ogsaa Dyrtdstillæget stige, men det kan altsaa kun stige med 162 Kr., og saa snart Varepriserne efter den sidste Opgørelse fra det statistiske Departement er steget 9 pCt., naar vi op til det højeste, der kan være Tale om i Dyrtdstillæg efter det foreliggende Lovforslag. Og disse 9 pCt. naar vi vel sagtens allerede om nogle faa Dage, naar Statistisk Departements Opgørelse foreligger paa ny, det vil ikke være ret længe, Varepriserne er jo steget ret bravt siden sidste Opgørelse. Men bliver Priserne ved at stige, maa naturligvis Rigsdagen optage Spørgsmaalet om Dyrtdstillægets yderlige Stigning ud over de 702 Kr. Der kunde maaske endda være Tale om, at man allerede i det Udvalg, som formøntlig vil blive nedsat om denne Sag, tog det Spørgsmaal op, om det ikke var rimeligt at fastsætte en højere Sum som Maksimum for Dyrtdstillæget, thi naar vi dog alle ved, at den Mulighed foreligger, at Priserne kan stige udover de 9 pCt., der er at løbe paa, er det jo ret meningsløst at fastsætte et Maksimum af 702 Kr., som vi allerede har naaet, inden Loven bliver færdig. Jeg vil derfor henstille til det kommende Udvalg at tage det Spørgsmaal under Overvejelse, om det ikke vil være rimeligt at sætte Maksimum noget højere end 702 Kr., saaledes at der dog bliver lidt at løbe paa i Fremtiden. Ellers er jeg bange for, at Rigsdagen meget hurtigt vil komme til at beskæftige sig med denne Sag igen, thi hvis Priserne yderligere stiger, er det ganske naturligt, at Kravet om højere Dyrtdstillæg paa ny vil fremkomme. Og skulde det træffe, at Priserne nu har naaet Kulminationspunktet, vil det ikke komme til at koste Staten noget, at man sætter Maksimumsbeløbet noget højere. I øvrigt

skal jeg sige, at denne Bestemmelse om de 702 Kr. maa ikke forstaas, som om Lønningskommissionen og senere Rigsdagen siger: dertil og ikke videre; men derimod maa det forstaas som en Fordring fra Lovgivningsmagtens Side om, at hvis det skulde ske, at Priserne yderligere gaar i Vejret, maa Rigsdagen tage Sagen under fornyet Overvejelse. Og som det er med Dyrtdstillæget, saaledes er det ogsaa med Konjunkturtillæget. Det er forudsat i Lovforslaget, at Konjunkturtillæget skal falde bort om 1½ Aar, den 1. April 1921. Ja, hvis Lønniveauet til den Tid sænker sig, skal Konjunkturtillæget falde bort fra den 1. April 1921, men hvis hele det Niveau, hvorefter man lønner i det private Liv og andre Steder, ikke sænkes til den Tid, kunde jeg ikke tænke mig, at Konjunkturtillæget faldt bort, selv om det ogsaa staar i Loven, at det automatisk skal falde bort om 1½ Aar. Hvis Lønniveauet ikke sænker sig til den Tid, maa man forudsætte, at Bestemmelsen om Konjunkturtillæget fornyes, ganske ligesom vi f. Eks. har fornyet Skattelovene. Ja, jeg kunde endogsaa gaa dertil at sige, at hvis den Fremgang, som stadig viser sig i Lønniveauet rundt omkring i de private Erhverv, vedbliver at fortsættes, kunde jeg tænke mig, at Konjunkturtillæget endog blev stigende efter den 1. April 1921, at man altsaa ikke blot enedes om at forny Konjunkturtillæget, men endogsaa forhøjede det, ganske paa samme Maade som vi nu og da under Krigen ikke blot har fornyet forskellige Skattelove, men ogsaa har forhøjet de af dem omfattede Skatter ganske klækkeligt.

..Det, der karakteriserer vor Tid overalt i Verden — ikke blot her i Danmark —, er den almindelige Misfornøjelse med de Kaar, hvorunder Folk lever. Det er et Fænomen, som Verdenskrigen har ført med sig. I Begyndelsen af Krigen spekulerede Folk i Krigsforanstaltninger — det var den saakaldte Gullaschperiode, da Folk kunde blive rige, eller i al Fald velhavende, paa en ganske kort Tid, Saa kom Spekulationen paa Børsen, den kolossale Spekulation, hvor snart sagt alle var med i den vilde Dans om Guldkalven. Senere kom Vareaageren, Kædehandlerne, og alt hvad dermed staar i Forbindelse. Lidt efter lidt bredte denne Bevægelse sig over hele Befolkningen — alle vilde have mere, alle vilde have Del i den Chance, der i Øjeblikket var for at kunde berige sig, for at kunne faa mere for deres Arbejde, for at kunne tjene flere Penge. En Ting, som vistnok har været i overordentlig høj Grad medvirkende hertil, er Bladenes stadige Meddelelser om, hvorlees nu denne, nu hin — Murarbejdsmænd, Tømrrersvende, Havnearbejdere — har faaet deres Løn sat op. Naar man f. Eks. faar fat i et Eksempel som dette, at en Tømrrersvend i Frihavnen paa et vist bestemt sjældent forekommende Stykke Arbejde tjener 5 Kr. i Timen, saa gaar en saadan Meddelelse rundt i hele Landets Presse. Eller naar man f. Eks. faar fat i et Tilfælde som det forleden, hvor der blev

fældet en Voldgiftsafgørelse, hvorefter der blev tilkendt nogle Havnearbejdere en meget høj Time-løn for et ganske bestemt kortvarigt Arbejde, et Tilfælde, som langt fra forefalder i alles Liv, og som i hvert Fald neppe sker mere end een Gang i en Mands Liv — ja, saa gaar en saadan Meddelelse rundt i alle Landets Blade som et Fænomen, der er et Bevis for, hvor høj Arbejdslønnen i Virkeligheden er. Meningen er naturligvis god nok: Det er for at ophidse Befolkningen overfor Arbejdernes stadig større og større Krav. Men jeg tror ogsaa, at den Slags Meddelelser har en anden Virkning. Lidt efter lidt gaar det ind i Folks Bevidsthed — ganske med Urette —, at det er ganske almindligt, at en Tømrer tjener 5 Kr. i Timen, og at en Havnearbejder kan tjene op til 30 Kr. i Timen, og saa kommer man ganske uvilkaarligt til at tænke: Hvad er du dog i Grunden selv for en Lus, naar andre kan tjene 5 Kr., ja endog 30 Kr. i Timen, og du ikke har mere end 1½ Kr. i Timen, eller hvad det nu kan være! Paa den Maad gaar det efterhaanden let op for Folk, at de har for lidt. Og disse Eksempler bliver efterhaanden gjort til Ordsprog, kan man sige. Det er jo saaledes for Øjeblikket et almindeligt Slangudtryk, naar man vil sige, at man ikke er velhavende at udtale: Jeg er virkelig ikke Havnearbejder.

Der stod ogsaa en Meddelelse i et københavnsk Blad — det er nærmest for Kuriositetens Skyld, jeg nævner det — om, hvad Prisen egentlig var for at faa sine Støvler forsaalede. Det var noget, vedkommende Blad havde undersøgt, og Bladet, som gerne vil have Betegnelsen »Organ for den højeste Oplysnings«, kom til det Resultat, at under 13 Kr. kunde der ikke være Tale om at faa sine Støvler forsaalet. For mit Vedkommende havde dette den Virkning, at jeg, som tidligere havde givet 7 Kr. for at faa mine Støvler forsaalet, nogle Dage senere maatte give 8 Kr. for dette, og saa maatte jeg endda døje den Bemærkning fra min Skomagermesters Side, at jeg kunde da se, at han ikke var nær saa slem som de andre, for jeg havde vel nok læst den Artikel i vedkommende Blad, ifølge hvilken Prisen for Forsaaling egentlig er 13 Kr., men han var dog saa naadig at lade mig slippe med 8 Kr. Alle den Slags Meddelelser i Bladene er vel egnede til at forskrue Hovederne paa Folk og faa dem til at tro, at de i Grunden har alt for lidt i Løn. Deraf kommer det vel sagtens — foruden af alle de øvrige Aarsager, jeg her har nævnt —, at alle Mennesker er misfornøjede med deres Kaar.

Lønningssatserne i Lovforslaget er ikke overdrevent store; det har jeg heller ikke hørt nogen paastaa. Vi mangler desværre Statistik til at kunne paavise, hvor store de tilsvarende Lønninger ude i det private Erhverv er; i alt Fald har jeg ikke kunnet skaffe mig nogen saadan, men efter alt foreliggende at dømme synes det, som om de Satser, der er blevet fastsat i Lovforslaget, slet ikke er for store, snarere vel for smaa. Dette gælder efter

min Mening særlig for de mindre Lønningers Vedkommende. For de større Lønningers Vedkommende kan det godt være, at det samme er Tilfældet — det bemærker jeg udtrykkeligt —, men med Hensyn til dem har man slet intet at rette sig efter, hverken statistisk Materiale eller andre Oplysninger til at bedømme Forholdet.

Efter at have omtalt de lave Lønninger til Portørerne i Sammenligning med Ekstraarbejderne fortsatte Taleren:

At Forslaget er som det er, er imidlertid ikke saa mærkeligt; for da de i Lønningslovforslaget værende Satser blev fastslaaet, var vi i April Maaned, men siden da er der sket ganske betydelige Forskydninger i Lønsatserne indenfor de private Erhverv. Det er netop fra April Maaned til Dato, at disse mange Lønforskydninger rundt omkring i alle Fag er sket. Altsaa med andre Ord: de Lønninger vi fastsatte i April Maaned, og som nu foreligger i Lovforslaget, er i Grunden forældede. Den Gang, vi begyndte at faa travlt i Lønningskommissionen, da der kom Anmodning fra Ministeriet til os om at paaskynde Arbejdet, for at vi kunde blive færdige til Juli, gjorde jeg gældende, at det var en daarlig Tid at lave Lønninger paa, fordi Udviklingen med Hensyn til Lønningsniveauet var saa rivende, at enhver Lønsats, vi fastsatte, vilde blive forældet, forinden den kunde blive vedtaget. Dette vilde man ikke tage Hensyn til, og vi blev saa enige om at tage fat med alle Kræfter, saa godt vi formaade.

Foruden de Eksempler, jeg her har nævnt, paa det stigende Lønniveau, kan jeg nævne, at Storkøbenhavns Kommuner, ikke alene København, men ogsaa Frederiksberg og Gentofte Kommuner, ligger i Forhandling med deres Funktionærer om Lønninger, som for de laves Vedkommende ligger ca. 500 Kr. højere end de Satser, vi opererer med her. Jg siger kun dette for at gøre ærede Medlemmer opmærksom paa, at de Satser, som findes i Lovforslaget i Virkeligheden allerede er forældede. I vor Tid, da alt udvikler sig med Syvmileskridt, kan jeg sige, er det i og for sig ikke mærkeligt, da alle industrielle Lønninger netop siden April er blevet betydeligt forhøjet. Jeg siger dette for at forberede ærede Medlemmer paa, at det muligvis bliver nødvendigt for det kommende Udvalg at se lidt nærmere paa Lovforslagets Lønsatser og maa ske rette lidt paa de forslaaede Satser.

Den ærede Indleder gjorde Satserne op i Forhold til de Satser, vi havde før Krigen, i 1914 altsaa. Jeg skal indrømme den ærede Indleder, at de foreslaaede Lønninger i Forhold til Lønsatserne i 1914 virkelig ser umaadelig tiltalende ud. Men jeg tror ikke, at det er den rigtige Synsvinkel at se det Forhold under. Jeg tror, at vi, bl. a. for ikke at bedrage os selv, gjorde bedre i at se de Lønsatser, der her er foreslaaede, i Forhold til de Lønsatser,

der gives i tilsvarende Stillinger i private Erhverv. Gør man det, kommer man til et noget andet Resultat end det ærede Medlem for Ruds Vedby (Søren Svendsen) kom til.

Paa en Mængde Omraader byder det foreliggende Lovforslag større eller mindre Fremskridt, som der er al Grund til at glæde sig over. Jeg skal saaledes nævne, at Organisations- og Forhandlingsretten, som hidtil kun de 4 store Etater havde, nu gennemføres overalt i Overensstemmelse med det ministerielle Cirkulære af 1910. Dernæst er der Opsigelsesretten. En Tjenestemand kan opsiges sin Stilling, med fornødent Varsel naturligtvis; tidligere var det kun nogle af Tjenestemændene, der overhovedet havde Ret til at opsiges deres Stilling, medens andre skulde ansøge om at faa Lov til at fratræde deres Stilling. Og denne Ansøgning kunde afslaaes. Nu skal enhver Tjenestemand have Ret til at opsiges sin Stilling med fornødent Varsel, forsaavidt der ikke i den paagældende Etats Lov bestemmes anderledes. En Tjenestemand, f. Eks. Lokomotivfyrbøder, har hidtil i hele og halve Aar kunnet fungere i en højere Stilling, f. Eks. som Lokomotivfører, uden særligt Vederlag. Nu træffes der den Bestemmelse, at en saadan Tjenestemand faar Halvdelen af Differencen mellem begge Stillingers Grundløn, altsaa for en Lokomotivfyrbøders Vedkommende 390 Kr., naar han i et Aar fungerer som Lokomotivfører. Det blandt Tjenestemændene længe nærede Ønske om Ret for en Tjenestemand til ved sin Organisations Tillidsmand at faa sig forsvaret under tjenstlige Klager imod Tjenestemanden er her foreslaaet gennemført. Jeg kan ikke tro andet, end at Tjenestemændene vil være overordentlig tilfredse med, at de nu endelig faar det gamle, og jeg mener retfærdige Krav gennemført, at de ikke skal sidde alene og forsvare sig, men har Ret til at faa et Forsvar gennem Organisationens Tillidsmand. Ogsaa paa mange andre Omraader er der i Afsnittet om de almindelige Bestemmelser taget Hensyn til Tjenestemændenes berettigede Krav, hvilket jeg beder Tjenestemændene tage med i Betragtning under Vurderingen af det foreliggende Lovforslags Værdi for dem. Ogsaa med Hensyn til Pensionen er der, som anført af den ærede Indleder, indført store Forbedringer; først og fremmest er der skabt Ensathed i dette Forhold, medens man tidligere havde en hel Række Love med en Masse Variationer af Reglerne for Tjenestemændenes Pensioner. Og samtidig indføres der betydelige Forbedringer. Saaledes foreslaas det, at hele Enkepensionen overtages af Staten, medens Tjenestemanden tidligere delvis i hvert Fald selv har maatte sikre deres Enker Pension ved den saakaldte »Overlevelserente«. Ligeledes er Børnepensionen, som fremdeles udredes af Staten, undergaaet betydelige Forbedringer.

Det er mit Partis Opfattelse, at det nu er ønskeligt, om vi ved Gennemførelsen af det foreliggende Lovforslag om Løn og Arbejdsforhold for

Statens Tjenestemænd kom til en Ordning, som var stabil, saa der kunde tilvejebringes Ro og Tilfredshed i disse Forhold, og at Staten maa ofre, hvad der skal til, for at det kan naas. At Tjenestemændene under Krigens første Aar har været i høj Grad forurettede, fremgaar med tilstrækkelig Tydelighed af, at vi nu maa ofre ca. 60 Mill. Kr. aarlig for at tilvejebringe den nødvendige Forbedring af deres Kaar. Denne Kendsgerning, synes jeg, siger i Virkeligheden ganske tydeligt og klart, at Tjenestemændene under Krigens har faaet adskillige Millioner for lidt for deres Arbejde i Statens Tjeneste. Paa den anden Side haaber mit Parti, at Tjenestemændene i denne Lovs Gennemførelse vil se et Bevis paa Statens Villighed til at hidføre en retfærdig Ordning af deres Stilling, saaledes at den gensidige Tilfredshed mellem Staten og dens Tjenestemænd, som er en urokkelig Forudsætning for Statsmaskineriets rolige og stabile Gang, ved denne Lovs Ikrafttræden atter kan indtræde.

Med disse Ord skal jeg anbefale det foreliggende Lovforslag til velvillig Behandling i Tinget.

(Forts)

Gifte og Ugifte.

I Nr. 16 af nærværende Blad er Hr. Dybdahl ude med et Indlæg, i hvilket han kritiserer min Stilling til ovennævnte Spørgsmaal.

Hr. D. konstaterer, at han fuldkommen savner Evne til at læse, eller ogsaa ønsker han kun at læse paa en saadan Maade, at han gennem denne Sag kan skabe en Opposition mod Hovedbestyrelsen.

Hr. D. tillader sig bl. a. at sige, at jeg i mit sidste Indlæg i denne Sag udtaler, at det er fejgt at sige sin Mening, og drager deraf den Slutning, at jeg aldrig selv siger min Mening. (Følte du iøvrigt det paa det Møde, vi havde i Struer forleden?).

Nej, Dybdahl, det mener jeg aldrig det er, men jeg mener det jeg skrev forleden og som jeg med Glæde skal gentage, at det er i høj Grad fejgt at true med at melde sig ud af sin Organisation, hvis du ikke kan faa din Villie gennemført.

Det er nemlig det du skrev i dit første Indlæg her i Bladet, det samme skrev du i dit Brev til Hovedbestyrelsen og senere bekræftede du dette ved dine Udtalelser paa Mødet i Struer.

Iøvrigt vil jeg henstille til dig, at sammenligne dit første og dit sidste Indlæg, kan du da se Forskellen, bliver vi nok enige, men kan du ikke — ja, saa opgiver jeg det, for da er det umuligt.

Altsaa lær at læse, saavel hvad du selv skriver, som hvad andre skriver, og naar du kan det, skal det være mig en Fornøjelse at optage en Diskussion med dig om Sagen her i Bladet, hvis det er nødvendigt.

L. Rasmussen.

Kedelhavarier.

(Forts)

Selv om Kedlens Rør og Plader med hyp-pige Mellemrum renses for Sten og Fedt, kan dog indtræffe Bule- eller Lommedannelse, saafremt der er snæver Plads mellem Rør- og Fyrkanal eller mellem Stag og Forbrændingskammer, thi selv en ret ringe Aflejring kan da bevirke Overhedning af det paagældende Sted. Man bør derfor særligt have Opmærksomheden henvendt paa den Slags snævre Passager for Kedelvandet, og Kedler, hvor saadanne ikke findes, er at foretrække.

5. Tæring af Kedelplader, Rør eller Stag er i sig selv ikke farlig, naar den er jævnt fordelt og Kedlen ikke udsættes for højere Tryk end passende for den mindskede Godstykkelse. Imidlertid optræder Tæringen i Reglen lokalt, og da Kedlens Styrke regnes efter dens svageste Sted, maa man med alle Midler søge at hindre denne Tæring.

Aarsagerne til Tæring er:

- a) Rustdannelse,
- b) Fedtstoffer,
- c) Urent Fødevand,
- d) Galvaniske Strømme,
- e) Slet Pasning.

a) Rustdannelse skyldes Luft og Fugtigheds forenede Indflydelse, hvilket ytrer sig naar Kedlen er ude af Drift. Under Damp er Rustdannelsen stærkest paa Pladerne i Nærheden af Vandoverfladen og ved Føderørets Udmunding, hvor den i Vandet væren Luft udskilles.

Det gælder derfor om, at Fødevandet indeholder mindst mulig Luft, og at Kedlen under Oplag udtørres eller fyldes helt op med kogt luffrit Vand.

b) Fedtstoffer bestaar af Glycerin og fede Syrer; disse sidste vil udskilles, naar Fedtstofferne opvarmes, hvorved Kedlens Materiale direkte angribes.

c) Urent Fødevand kan indeholde Gasarter, der ved Opvarmningen udskilles og fremmer Rustdannelsen, eller syreholdige Bestanddele, der virker ganske som Fedtsyreerne.

I det tyske Tidsskrift „Wulcan“ (1917) omtales netop to Tilfælde af denne Art, hvor 3 Kedler, der i mange Aar ikke havde vist andre

Tegn paa Tæring, end hvad der ifølge deres Alder kunde forventes, pludselig i Løbet af 14 Dage tæredes saa stærkt, at de to af dem maatte have nye Kanaler og den tredje (som tilhørte et andet Anlæg) sættes ud af Drift, indtil Aarsagen — urent Fødevand — blev fundet.

I første Tilfælde toges Fødevandet fra en Flod, der befærdedes af Transportbaade, og en af disse havde tabt en Syreballon i Vandet, der udfor Fabriken var ret stillestaaende; i det andet Tilfælde suppleredes Fødevandet med Regnvand fra Fabrikens Tage. Da Tæringen af Kedlen indtraf, blev Fødevandet indsendt til kemisk Analyse, der viste, at dette efter alle Solemærker at dømme ideelle Fødevand indeholdt baade Kulsyre og Svovl. Disse fremmede Bestanddele stammede fra en nærliggende ny Forbrændingsanstalts Skorsten. I fint Vejr drev de skadelige Gasarter bort, men ved længere Tids Regn og Taage sammen med en bestemt Vindretning aflejrerede en Del af disse Stoffer sig paa Taget af det omhandlede Anlæg, hvorfra de med Regnvandet tilførtes Kedlen.

At dette var Aarsagen til Tæringen fremgik af, at denne ophørte, da Vandværksvand alene anvendtes til Fødningen.

Tidsskr. f. M. V.

Disse Eksempler sammenholdt med andet Steds indhøstede Erfaringer viser, at rent Fødevand er af vital Betydning for Dampkedler.

d) Galvaniske Strømme vil altid opstaa, hvor to uensartede Metaller — f. Eks. Messing og Jern — er nedsænket i en Væske, ja endog mellem ensartede Metaller, naar de har forskellig Varmegrad (termoelektriske Strømme). Den galvaniske Strøm fremkalder Gruber og Tærehuller især paa Steder, hvor Dampudvekslingen er mindst, hvilket i Reglen er de mest utiltænelige Steder for Rensning og Eftersyn.

Den galvaniske Virkning formindskes ved saa vidt muligt at benytte ensartet Materiale i Kedlen, holde rent Fødevand og anbringe Zinkklodser, der da vil tæres i Stedet for Kedlens Materiale.

Vi har i Artiklen: „Anvendelsen af Auto-gensvejsning og Skæring i Jernbaneværkste-

der" i „D. L. T.“ Nr. 18, Side 213 omtalt dette Forhold.

e) Slet Pasning vil sige, at Fyringen er ujævn, Fyrdøde og Røgdøre aabnes for ofte og længe, Fødningen sker uregelmæssig osv., hvorved der opstaar uensartede Spændinger i Pladerne, saa at Samlingerne bliver lække og Vand siver ud. Efterhaanden vil der da ved disse dannes Rustreuder, som kan ned-sætte Kedlens Levetid betydeligt. Lignende Tæring kan fremkaldes ved vaad Aske eller Sod, der ikke fjernes fra Frontplade, Forbrændingskammer eller Rør.

Det maa særligt fremhæves, at en Koldtryksprøve ikke er noget afgørende Bevis for Kedlens Driftssikkerhed. Hvis en Kedel f. Eks. er 3,5 m. i Diameter, Kedeltrykket 10 Atmf. og Pladernes Brudbelastning 48 kg pr. mm², vil Kedlen kunne bære 15 Atmf. Tryk, selv om Pladernes Godstykkelse kun er 5 mm, medens den efter almindelige Regler bør være 20 mm.

Indtræffer der nu under Driften pludselige Varmegradsforandringer, f. Eks. ved hurtig Opfyring eller Udblæsning, eller blot at en Fyrdør staar for længe aaben, vil der opstaa Udvidelser eller Sammentrækninger, som Pladerne ikke kan modstaa, og Havari bliver Følgen.

Efter Kedelrensning er det derfor nødvendigt at undersøge Pladernes Godstykkelse meget nøje, eventuelt ved Prøveboring, naar Kedlen er gammel eller har været stærkt udsat for Tæring.

De uheldige Følger af at forsømme dette fremgaar klart af nedenstaaende Eksempler:

I 1911 indtraf en Kedelsprængning paa Elektricitetsværket i Byen Rushville, U. S. A. Kedlen var bygget i 1881, og efter 24 Aars Drift ved en Kornmølle i Kansas blev den solgt til Rushville, hvor den henlaa i 4 Aar udsat for Vejrets Paavirkning, inden den installeredes paa Elektricitetsværket. Her havde den gjort Tjeneste i 2 Aar, da Sprængningen skete, hvorved Kedelpasseren og hans Søn dræbtes.

Kedlen var en vandret liggende Rørkedel med tilbagegaaende Træk, Diametren var 40" og Længden 11' 6". Yderskallens Godstykkelse havde oprindeligt været $\frac{5}{16}$ ", men var i Ti-

dens Løb paa de fleste Steder formindsket til $\frac{1}{8}$ ". Arbejdsstrykket var 6,5 Atmf. og Sikkerhedsventilerne (indirekte Vægtbelastning) lettede ved 7 Atmf.

Sprængningen var ualmindelig voldsom. De to Endebunde med det meste af Kanalerne uskadt fløj gennem Væggen af Ejerens Hus lige forbi tre Børn, der sad i et af Husets Værelser. Toppen og flere Plader landede i Byens Hovedgade 350' fra Anlæget, medens et andet stort Stykke fløj i ret Vinkel herpaa og endte i en Bæk.

Ved Forhøret indrømmede Maskinpasseren (som ikke var til Stede under Ulykken), at der havde været Hul i Pladen lige over Fyret, saaledes at Vandet trængte ud i Støvform, men han mente ikke, at det havde Betydning for Kedlens Sikkerhed!

Efter de Retninger, som Kedlens forskellige Stykker havde taget, var det øjensynligt, at Brudet opstod ved Yderskallen, sikkert i Nærheden af ovennævnte Hul, endskønt Sprængningens Voldsomhed skulde lade formode, at Brudet var over Vandlinien. Resterne af Dynamo'en fandtes langt borte i et Krat.

„Power“ 1911.

I Tilslutning til ovenstaaende Beretning maa meddeles, at der ikke i U. S. A. findes nogen Tilsynslov for Dampkedler, og at Pasningen af disse ofte er overladt ukyndige Folk. Som en naturlig Følge heraf indtræffer aarlig talrige Kedelsprængninger (i første Halvdel af 1914 saaledes ikke mindre end 320).

Et andet Eksempel paa Kedelhavari, forarsaget ved Tæring, er følgende:

Paa den engelske Damper „Benicia“ sprængtes i 1915 Hjelpekedlen, medens Skibet lossede i Algier.

„Board of Trade“s Beretning oplyser, at Kedlen var en almindelig høj cylindrisk Hjelpekedel, $8\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$, med en Pladetykkelse paa $\frac{1}{2}$ ". Kort før Rejsens Begyndelse undersøgte Kedlen af Lloyds Inspektør, hvorefter Skibet afgik til Genua. Her opdagedes en Revne i Yderskallen og at Pladen var tæret indvendig fra omkring denne. Der bores nu for begge Revners Ender, og en Lap paa 8×5 " paaskrudes Revnen udvendig, medens den indvendig klædtes med Cement. Før Ankomsten til Algier undersøgte 1. Maskinme-

ster atter Kedlen, og den indvendige Cement fornyedes.

3 Dage efter Losningens Begyndelse indtraf Sprængningen, hvorved det agterste Pladebælte i Yderskallen, umiddelbart ovenfor Længdesamlingen revnede over en Bredde paa $3\frac{1}{2}$ ', hvorefter Pladen langs Halvdelen af Kedlens Omkreds rettede sig ud. Endvidere blev to Kedelstrøer trykket op i Bunden, den ene Fyrkanal klappede sammen og Forbrændingskamrets Stag revet ud m. m. Ved Ulykken dræbtes 1 Fyrbøder og 5 andre skoldedes alvorligt.

Den paafølgende Undersøgelse gav som Resultat, at Kedlen var sprængt paa Grund af en svag Plade, der var saa tæret, at den paa sine Steder kun var $\frac{1}{16}$ " tyk. Saavel Lloyds Kedelinspektør som Skibets 1. Maskinmester maa derfor have foretaget et overfladisk Eftersyn af Kedlen.

„Tidsskrift for Maskinvæsen“ 1.—6.—16.

6. Revnedannelse opstaar hyppigt i Dampkedler under Drift og kan foraarsage Havari eller Sprængning. Dette vigtige Forhold er bl. a. gennemgribende undersøgt af Professor C. Bach i Stuttgart, og Resultaterne er offentliggjort i „Zeitschr. d. Vereins deutsch. Ingenieure“ 1916.

Uden at komme nærmere ind paa de videnskabelige Betragtninger over dette Emne, der er meddelt i en Artikel: „Fremkomst af Revner i Dampkedler“ af Fabrikingeniør J. Caroc i „Tidsskrift for Maskinvæsen“ 15. Juni 1912, skal vi anføre, at Aarsagerne til Revnedannelse kan søges i:

- a) Materialet,
- b. Konstruktionsfejl,
- c) Urigtig Behandling af Pladerne ved Kedlens Bygning,
- d. Paavirkninger, som Kedlen er underkastet, dels ved Driften, dels ved dennes Standsning, saavel som under Hvileperioder, hvorved navnlig Varmegradsforskelligheders Indflydelse er af særlig Betydning.

Fabrikingeniør Carocs Artikel om dette Emne konkluderer for Landkedlers Vedkommende i et bestemt Forbud mod at afblæse Kedlen, før Murværket er afkølet, subsidiært først lade Trykket gaa medens

man samtidig sætter koldt Vand paa. I det hele taget er Artiklen en Advarsel mod at udsætte Kedler for Spændinger, væsentligst foraarsaget ved pludselig Afkøling.

I den forløbne Tid har der selvfølgelig været Lejlighed til at gøre yderligere Erfaringer om dette Spørgsmaal, og nedenfor gengiver vi efter „Tidsskrift for Maskinvæsen“ (Januar og Februar 1919) nogle af de mest typiske Forsøg med Kedelplader og -rør.

Hollænderen, Dr. E. B. Wolff har saaledes foretaget en Række Undersøgelser og Prøver med revnede Dampkedelplader, og det følgende er i det væsentlige et Uddrag af hans Forelæsning om Emnet i „The Iron and Steel Institute“ (21. Septbr. 1917).

De undersøgte Kedler var almindelige enkelte 3-Fyrs Skibskedler, der tilhørte et Selskab, hvis Skibe foretog korte Rejser med hyppig Afslukning og Dampopsætning. Kedlernes Diameter var 4250—4330 mm og Længden 3598—3651 mm.

Yderskallens Godstykkelse og Naglediametren var 32 mm. Materialet var dels basisk, dels surt aabenhærd blødt Staal, hvis Indhold af henholdsvis Fosfor og Svovl var under 0,05 pCt. Prøvestykker udtaget af de havarede Kedler havde en Brudgrænse paa 42—48 kg mm² med en Forlængelse af 23—20 pCt.

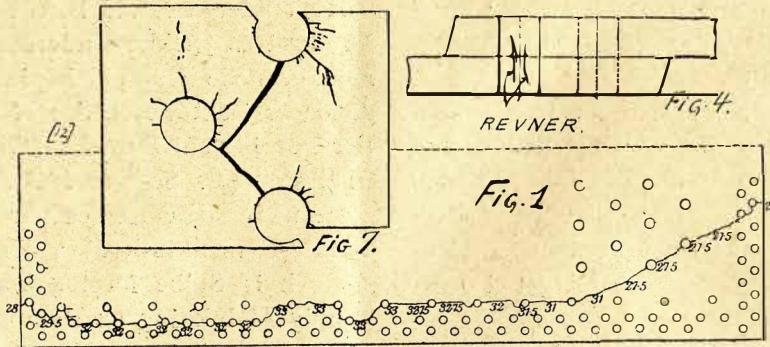
Forsøgene gav nu som Hovedresultat en hel Del Revner i Kedelpladerne.

De fleste af Kedlerne var oliefyrede, men kulfyrede Kedler revnede paa samme Maade. Derimod kunde der ikke paavises Revner i Kedler af samme Størrelse og Materiale, som tilhørte Skibe, der sejlede paa længere Ruter og praktisk talt altid var under Damp.

Undersøgelserne paabegyndte efter en af de førstnævnte Kedlers Eksplosion, der fremkaldtes ved, at Yderskallen revnede paalangs under den dobbelte Stødskinne omtrent udfor Fyrkanalen. Det udstrømmende Vand og Damp slog Skibssiden læk; men da Uheldet indtraf ved Kaj, ca. 1 Time før Afgang, blev Skibet bjerget. Fig. 1 viser Brudlinien og Pladens Godstykkelse, der adskillige Steder er under 32 mm, hvorved Materialet ikke kunde modstaa Kraftpaavirkningen.

Kedeltrykket var 12 Atmf., og Kedlen var koldtrykprøvet til det dobbelte; men da Rev-

nen fandtes under Stødskinnen, var den ikke blevet bemærket. — Alle Selskabets Kedler af samme Materiale, Størrelse og Alder blev nu efterhaanden taget ud af Drift for en gennemgribende Undersøgelse, og ved Fjernelse af den udvendige Stødskinne paa en Langsamling i Yderskallen, opdagedes i en af de andre Kedler en lignende Revne, (se Fig. 2), som sikkert efter passende Tids Forløb vilde have forårsaget Eksplosion.

I de følgende Aar bemærkedes lignende Revner i adskillige andre Kedler, alle forfærdiget af bedste Materiale. Revnerne fandtes dels under Langsamlingernes Stødskinner, dels ved Samlingen mellem Endebunde og Yderskal.

Dr. Wolff har endvidere fundet saadanne Revner i almindelige Landkedler af Lancashire Typen og i Vandbeholderne paa Yarrows Skibskedler. Han foretog derfor en Række Stræk- og Bøjningsprøve samt mikroskopiske og kemiske Undersøgelser af Prøvestykker fra forskellige revnede Kedelplader.

Heraf fremgik, at alle Revnerne i Begyndelsen er fuldstændigt mikroskopiske og først kan opdages, naar de efterhaanden er vokset i Længde og Bredde. I et Tilfælde, hvor en Kedel skulde have ny Yderskal med Bibeholdelse af de gamle Endebunde, som intet fejlede, opstod der Revner i disses Naglehuller, saasomt Nitningen paabegyndtes, endskønt den nye Yderskal med største Omhu var bøjet til den rette Radius og Naglehullerne boret paa Plads.

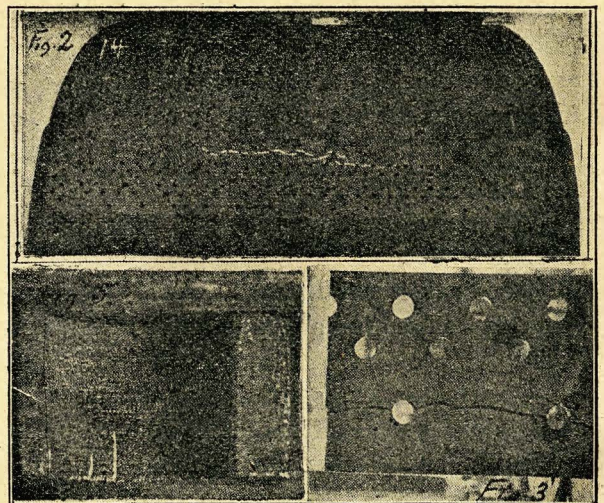
Ved en fornyet Undersøgelse skræbedes og ætsedes de gamle Naglehuller fuldstændigt rene, hvorved der blev opdaget ganske fine Revner (se Fotografiet af et saadant Naglehul

paa Fig. 3) i næsten alle Naglehullerne, saa at Endebundene maatte kasseres.

Som ovenfor nævnt fandtes Revner saavel ved Samling med Overlægning som Stødskinne, men i alle Tilfælde opstod de enten indvendigt i Naglehullerne paa to Steder, hvor Strækpaavirkningen var størst eller paa de Overflader af Pladerne, som presseses mod hinanden. At Revner hyppigt opstaar paa Kedelpladers Inderside, hvor de ligger

sammen, er tidligere bemærket af andre Teknikere (C. Sulzer: „Wärmespannungen und Ritzbilden“ i „Zeitschr. d. V. deutsch. Ing.“ 1907 og Rapport fra „National Physical Laboratory“ i „Engineer“ 1910), men Aarsagen hertil er ikke angivet.

Fig. 4 viser denne Revnedannelse, og Fig.

5 er Fotografi af en saadan Plade, hvor ingen Revne kunde bemærkes, førend Stødskinnen fjernedes. Det ses, at Revnerne strækker sig over en vis Del af Pladens Overflade, afhængig Kraftpaavirkningen det paagældende Sted. I Naglehuller opstaar de almindeligvis paa to

af Hullets Sider (se Fig. 3), medens de ved Huller for Kedelrør dannes udvendigt og spreder sig indefter.

Fig. 6 viser Revnen i Vandbeholderen til en Yarrow-Skibskedel. Afstanden fra Rørhul til Pladekant er for lille, og efter faa Aars Drift opstod Revner i alle Rørhullerne.

Paa Pladernes Overflader opstaar Revnerne sædvanligvis omkring Naglehullerne (se Fig. 5).

Fig. 7 viser saadanne Revner i en Yder-skalplade, der ved Overlægning var haandnippet til Endebunden, hvis Kant var taget op. — Disse, i Begyndelsen ganske mikroskopiske Revner synes at være opstaaet ganske uafhængigt af de øvrige, og de omgivende Krystaller har ikke antaget anden Form. Materialets Struktur fandtes at være ganske normal uden fri Cementit. Efterhaanden som Materialet udsættes for Kraftpaavirkninger, vokser disse fine Revner i Længde og Dybde, hvorefter de forener sig med øvrige og danner en ejendommelig Siksak Linie (se Fig. 2).

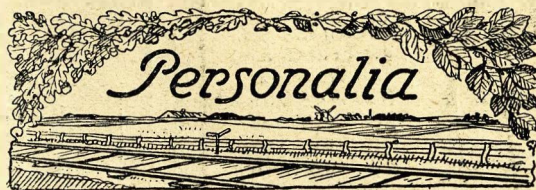
Til Medlemslisten.

Overført fra D. S. og M. F.
Lokomotivfyrbøder Otto Jensen, Struer.

Taksigelse.

For udvist Opmærksomhed ved min kære Mands Begravelse bedes alle gennem disse Linier modtage min hjerteligste Tak.

Christine Thornberg,
Vamdrup.

Forflyttelse, der efter Ansøgning er tilbagekaldt:
Lokfyrbøder N. P. Andersens Forflyttelse efter Ansøgning (ifølge Opslag) fra Fredericia til Hillerød med Tjeneste som Rangerfører.

Død.

Lokfører M. Lauversen, Varde, den 7. Juli 1919.

Forfremmet til Lokfyrbøder fra 1. August 1919:
Haandværker A. Christensen, Viborg, i Viborg.
— A. Blunsholm, Langaa, i Brande.

HAFNIA

Samlede Garantimidler pr. 1. Januar 1919
ca. 95 Millioner Kroner.
Samlet Forsikringsbestand pr. 1. Jan. 1919
ca. 350 Millioner Kroner.

Nørrebros Vinimport

ROBERT BERTHELSEN

Nørrebrogade 178.

Tlf. Taa. 13 00

Stort Lager af 1ste Klasses Vine og Spirituosa. - Billigste Priser.

CAFE CARLSBERGHUS

ENGHAVEPLADS 25

LAURITS OLSEN

FORHEN CAFE YRSA

FUGLEFRØ

BEDST · BILLIGST · HER · SENDES · OVERALT.

JUL · LAYBOURN

COLBJØRSENSG. 28.

KØBENH. B. TLF 2262

Komplet Lager
af
Briller
og
Pincenez

Edvard Møller

Brillehuset — Vesterbrogade 36.

C. B. Møller & Co.'s

Cigarer - Cigaretter
Cigarillos & Tobakker

faas hos d'Herrer Forhandlere samt

Østergade 1 & Østerbrogade 27.

Tandlæge Frk. Sørensen

69, Istedgade 69,

Konsultation fra 10-7 Tlf, Vester 905 x

Hele Tandsæt fra 20 Kr.

Ældre Tænder omsættes billigt, Plom-
bering og Tandudtrækning, Moderate
Priser, Bedøvelse hver Dag Kl. 2,

Reparation udføres paa faa Timer,
Jernbanefunktionærer indr. 5 pCt.

Annønee-Ekspeditioner:

For Kjøbenhavn: Chr. Hylver, Sommerstedgade 22^a,
Telefon Vester 4011.

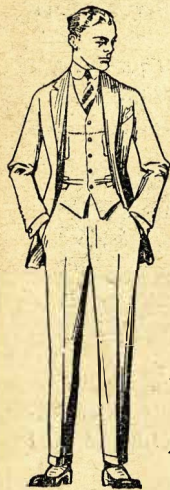
For Provinsen: L. Rasmussen, Hans Tausensgd. 14, Odense.
Telefon 2268.

Udgaar 2-Gange maanedlig.

Redaktion: Vesterbrogade 98 a^a, Kjøbenhavn B.
Tlf. Vester 2895 v.

Abonnementspris: 2 Kr. 50 Øre aarlig,
Tegnes paa alle Postkontorer i Skandinavien.

English House
NØRREPORT

En Klædning fremstillet af dansk Buckskin i moderne En radet Façon. Tillægget er det bedste der kan fremskaffes i Øjeblikket og forarbejdningen vor sædvanlige durable.

Kr. 78

Ryg

CREMO

Tobak.

Leo 33

mod

Hoste og Hæshed.

Faas overalt.

SKOTØJSBØRSENS FODTØJ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
giver altid Tilfredshed.
NØRREBROGADE 183.

Telefon
3356

Broberg, 16 Amagerterv 16

Telefon
3356

Dowlas 1,85—2,35, Medium 2,50—3,00, svære Haandklæder, 2 Kr. pr. Stk.
prima Viskestykker 1,25—1,50—2,00 pr. Stk.

En Del ekstra gode Overdyner, Underdyner lidt beskadigede paa Vaarene af Vand bortsælges med 20 pCt. Rabat.

Vattæpper, alle Farver 22,25, 26,50, 31,75, svære uldne Tæpper 12—16—18
20—28 Kr. Et Parti svære Sokker 4,50 pr. Par.

Lokomotiv Tidendes **Husk Rabateuponen** for De har ikke Raad til at lade være.

Rabateupon
6 pCt.

Største Udvalg i Gulvtæpper Gardiner, Sengeudstyr.

Leverandør til Varelotteriet.

Spar 10 pCt. paa Glarmesterarbejde.

Køb deres Billeder og Fotografirammer i Glarmesterforretningen
Nørrebrogade 61, JOHS. HANSEN.

☉ Stort Udvalg — Billige Priser. ☉

Alt Glarmesterarbejde udføres — Alle Jernbanefunktionærer 10 pCt. Rabat.

Personbanegaardens Marketenteri.

F. L. Viltoft

anbefaler sig til det ærede Lokomotivpersonale.

Musikhuset Allegro

Nørrebrogade 183 — København L.
Gramofoner og alle Musikinstrumenter.
Jernbanefunktionærer 10 pCt.

GODTFRED MENTZEL

MØBELMAGASIN

NØRREBROGADE 200. - - Telefon Taga 270.

Stilfulde, solide MØBLER.

Moderate Priser.

Lempelige Vilkaar.

Største Udvalg paa Nørrebro!

E. L. WEIMANN & Co.

St. Strandstræde 9—11, 4. Tlf. 5871 - 10871.

Guld- og Sølvvarer en gros.

Intet Salg til Private.

Kranse — Buketter — Blomsterdekorationer

Blomsterforretningen „Bellis“,

Foreninger 10 pCt.

Ved Martin Griebel.

St. Kongensgade 90 :: Telefon: Palæ 590 y.

Højeste Laan

paa Klasse- og Koloniallodder.
Gevinster udbetales billigt.

R. JENSEN, Nansensgade 32.
Telefon 3279.

Bageriet Hj. af Jagtvej

og Burups Alle, anbefaler sig med

1. Klasse Varer

til Jernbanefunktionærerne.

Ærbødigst Georg Johansen.